

CRVENDAĆ

JU NESBE

Prevela
Jelena Loma

 Laguna

Naslov originala

Jo Nesbø

RØDSTRUPE

Copyright © 2000 H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

„Ali polako skupila je hrabrost, priletela sasvim blizu i kljunom izvukla jedan trn koji se zario u čelo razapetoga.

Ali dok je to radila, pade jedna kap krvi razapetog na njeno grlo. Raširi se brzo i oboji sve malo nežno perje.

Ali tad razapeti otvori usta i prošapta ptici:

– Svojim si milosrđem zaradila ono čemu je tvoj rod težio od postanka sveta.“

Selma Lagerlef
Legende o Hristu

I DEO
PRAH SI

Prvo poglavlje

Naplatna rampa Alnabru

1. novembar 1999.

Hariju je pred očima proletala nekakva siva ptica. Lupkao je po volanu. Sporo vreme. Neko je juče pričao na televiziji o sporom vremenu. Ovo je sporo vreme. Kao kad čekaš poklone na Badnje večer. Ili da puste struju dok sediš na električnoj stolici.

Zalupao je jače.

Parkirali su se na praznom prostoru iza naplatnih kioska. Elen je za nijansu pojačala radio. Reporter je otpočeo svečano i pobožno: „Avion je sleteo pre pedeset minuta i tačno u 6 časova i 38 minuta predsednik je stupio na norveško tlo. Dobrodošlicu mu je poželeo predsednik opštine Ulensaker. Lep jesenji dan u Oslu daje ovom sastanku visokih zvaničnika divan norveški ton. Počujmo još jednom šta je predsednik pre pola sata izjavio za štampu.“

Ovo je već treća repriza. Hariju je pred očima opet iskrasao prizor novinara koji se guraju preko montažne ograde. Sa druge strane ograde ljudi u sivim odelima koji se tek ovlaš trude da ne izgledaju kao *Secret Service*.^{*} Povremeno se malo propnu dok skeniraju po masi, pa se opet opuste, po stoti put provere da li rade bubice i komunikatori, opet kao da skeniraju masu, nameštaju naočare za sunce, posmatraju ljude i posvećuju koju sekundu više možda prevelikom objektivu jednog od fotografa, opet skeniraju

^{*} Engl.: tajna služba. (Prim. prev.)

i po sto prvi put proveravaju bubice. Onda neko poželi dobrodošlicu na engleskom i usledi kraća tišina pre nego što će zakrčati mikrofoni.

„*First let me say I'm delighted to be here ...*“* – po četvrti put će predsednik promuklim, otegnutim američkim naglaskom.

„Pročitala sam da jedan poznati američki psiholog tvrdi kako predsednik pati od PVL-a.“

„PVL?“

„Poremećaj višestruke ličnosti. Doktor Džekil i mister Hajd. Taj psiholog smatra da predsednikova normalna ličnost nije svesna šta je ova druga, seksom opterećena, radila sa svim onim ženama. I da ga, stoga, ne mogu optužiti da je u sudnici lagao pod zakletvom.“

„Svašta.“ Hari je pogledao u helikopter koji je leteo visoko iznad njih.

Na radiju je neko postavio pitanje na engleskom sa jakim norveškim akcentom:

„Gospodine predsedniče, ovo je prvi put da aktuelni američki predsednik poseti Norvešku. Kako se osećate povodom toga?“

Pauza.

„Drago mi je što sam ponovo ovde. Ali najvažnije je što se ovde mogu sastati zvaničnici Izraela i vođe Palestinaca. Ključ za...“

„Gospodine predsedniče, sećate li se nečega iz vaše prethodne posete Norveškoj?“

„Kako da ne! Nadam se da ćemo u predstojećim pregovorima postići...“

„Gospodine predsedniče, koji je značaj Osla i Norveške za mir u svetu?“

„Norveška je odigrala važnu ulogu.“

Sada glas bez norveškog akcenta:

„Šta predsednik misli, možemo li očekivati neke konkretne rezultate razgovora?“

* Engl.: Dopustite najpre da iskažem svoje zadovoljstvo što sam ovde. (Prim. prev.)

Prenos prekida glas iz studija: „I, to smo već čuli! Predsednik, dakle, smatra da je Norveška odigrala odlučujuću ulogu za... ovaj... mir na Bliskom istoku. U ovom trenutku predsednik je na putu ka...“

Hari je uz dah isključio radio. „Elen, šta je tačno problem sa ovim našim narodom?“

Ona slegnu ramenima.

„Prošli su punkt 27“, zakrčalo je iz voki-tokija u pregradi.

On je pogleda.

„Jesu li svi spremni na svojim pozicijama?“ Klimnula je glavom u znak odgovora.

„Znači, samo što nisu.“ Prevrnuo je očima. Već peti put da to kaže otkako je kolona krenula s aerodroma. Sa mesta na kom su se parkirali imali su pregled prazne deonice autoputa od njihove rampe nagore, ka prethodnim punktovima. Na krovu automobila mrzovoljno se vrtelo plavo policijsko svetlo. Hari je otvorio prozor da izvuče opali listić koji se zavukao pod brisač.

„Crvendać!“ – Elen je pokazivala rukom. „Retka ptica u poznu jesen.“

„Gde?“

„Tamo, na krovu kioska.“

Hari se nagnuo da pogleda kroz šoferšajbnu.

„Aha. I to je, kažeš, crvendać?“

„Jes'. Kladim se da ga ne bi razlikovao od drozda crvenih potkrila, zar ne?“

„Tačno tako.“ Hari je zaklonio oči od sunca. Da mu možda ne slabi vid?

„Retka je to ptica, crvendać.“ Elen je zavrnila zapušač na termosu.

„Ne sumnjam,“ reče Hari.

„Devedeset posto ih odleti na jug, tako da veoma mali broj rizikuje i, kao, prezimi ovde.“

„Kao prezimi, kažeš?“

Radio je ponovo zakrčao:

„Punkt 62 zove štab. Nepoznato vozilo parkirano kraj puta na dvesta metara od skretanja za Lerenskug.“

Iz štaba se u odgovor javio dubok glas govoreći na bergenskom dijalektu:

„Trenutak, 62. Proveravamo.“

Tišina.

„Da li ste proverili WC-e?“, upitao je Hari i pokazao glavom ka benzinskoj pumpi.

„Da, svi su uklonjeni sa pumpe, uključujući i zaposlene. Osim šefa. Njega smo zaključali u kancelariju.“

„A kiosci na rampi?“

„Proverili. Opušteno, Hari, sve smo punktove pokrili. Elem, da, ovi koji ostanu mogu samo da se nadaju blagoj zimi, zar ne? Mogu dobro da prođu, ali, ako omanu u proračunu, gotovi su. I sad se ti pitaš zašto za svaki slučaj ipak ne odu na jug? Da li su te selice što ne odlete prosto lenje?“

Hari je pogledao u retrovizor i ugledao stražare sa obe strane železničkog nadvožnjaka. U crnom, sa šlemom i heklerima oko vrata. Čak se i odavde videla napetost u njihovom držanju.

„Fora je u tome što, ako bude blaga zima, mogu da zauzmu najbolja mesta za gnežđenje pre nego što se ostale vrate.“ Elen je pokušavala da ugura termos u već prepunu pregradu. „To je proračunati rizik, kapiraš? Ili ti upadne sekira u med, ili najebesh *big time*. Rizikovati ili ne rizikovati. Ako rizikuješ, možeš jedne noći samo tresnuti smrznut sa grane da se ne otopiš do proleća. A ako se popišmaniš, možda ispušiš za kres kad se vratiš. Da, da, to ti je večita životna dilema.“

„Nosiš pancir, zar ne?“ Hari se okrenuo i pogledao Elen.

Nije odgovorila, samo je zurila u put i lagano odmahнула glavom.

„Nosiš ili ne nosiš?“

Lupnula se po grudima u odgovor na to.

„Laki?“

Klimnula je.

„Jebem mu mater, Elen! Jesam li izdao naređenje da se nosi pancir, a ne ta tu igračka?“

„Pa zar ne znaš šta nose ovi *Secret Service* tipovi?“

„Da pogodim. Laki pancir.“

„Upravo tako.“

„A znaš li ti za koga se meni jebe?“

„Da pogodim. Za *Secret Service*.“

„Upravo tako.“

Nasmejala se. Čak su se i Hariju usne razvukle u osmeh. Radio je zakrčao.

„Štab zove punkt 62. *Secret Service* kaže da su kola parkirana kod skretanja za Lerenskug njihova.“

„Punkt 62. Primljeno.“

„Čuješ ti ovo?“ Hari je iznervirano tresnuo po volanu. „Nema komunikacije, ovi SS-ovci furaju svoju priču. Šta radi njihov auto tamo gore, a da mi za to ne znamo? A?“

„Proveravaju nas da li radimo svoj posao“, reče Elen.

„Da li ga radimo onako kako su nam *oni* naložili.“

„Ajde, imaš ipak *neka* ovlašćenja, prekini da kukaš“, bio je njen odgovor.

„I prekini da lupaš po tom volanu.“

Hari je uz pljesak spustio ruke u krilo. Nasmešila mu se. Uz uzdah je prosiktao:

„Dooobro.“

Opipao je dršku svog službenog pištolja, *smit & veson* trideset-osmice sa šest metaka. Za pojasom je imao još dva rezervna šaržera sa po šest metaka. Potapšao je pištolj svestan toga da on privremeno baš i nema dozvolu za nošenje oružja. Možda mu stvarno slabi vid, pošto je posle četrdeset časova obuke prethodne zime pao na testu iz streljaštva. Iako to nije nešto neuobičajeno, Hariju se prvi put desilo i veoma mu je teško palo. U suštini, samo je trebalo da ponovo polaže, mnogi polože tek iz četvrtog ili petog pokušaja, ali je Hari to iz nekog razloga stalno odlagao.

Opet krčanje: „Prošli punkt 28.“

„To je pretposlednji punkt pod jurisdikcijom policije iz okruga Romerike“, reče Hari. „Ima još Karihaugen, a posle toga su naši.“

„Zašto ne možemo, kao do sada, lepo da kažemo gde je kolona, umesto da se glupiramo sa ovim brojevima?“, požalila se Elen.

„Aj pogodi.“

Odgovorili su uglas: „*Secret Service*.“ I zasmejali se.

„Prošli punkt 29.“

„O.K. Kod nas su za tri minuta. Prebacujem voki-toki na frekvenciju policije u Oslu. Odradi poslednju proveru.“

Radio je pištao i bipkao, a Elen je zatvorila oči kako bi se usredsredila na potvrde koje su stizale jedna za drugom. Na kraju je spustila mikrofona. „Svi su spremni na svojim pozicijama.“

„Hvala. Stavi šlem.“

„Šta? Daj ne zezaj, Hari.“

„Čula si šta sam rekao.“

„Onda i ti stavi šlem!“

„Ne mogu, tesan mi je.“

Novi glas: „Prošli punkt 1.“

„Jebote, ponekad si tako... neprofi.“ Elen je navukla šlem, pričvrstila ga na bradi i namrštila se u retrovizor.

„I ja tebe volim“, uzvratila Hari dok je kroz dvogled osmatrao deonicu puta ispred njih. „Evo ih.“

Gore, na uzbrdici ka prethodnom punktu, zasvetlucao je metal. U prvi mah Hari je video samo vozilo na čelu kolone, ali je znao redosled: prvo šest motora s policajcima iz norveške specijalne jedinice za pratnju, zatim dva norveška automobila za pratnju i jedan *Secret Service*, iza njih dva identična *kadilaka flitvud* – posebna vozila *Secret Servicea* za tu priliku dopremljena iz SAD-a – a u jednom od njih je sedeo predsednik. Nisu im rekli u kom. Možda sedi u oba, pomisli Hari. Jedan za Džekila, drugi za Hajda. Za njima su išla veća vozila – ambulantna kola, kombi s komunikacijskom opremom i još vozila *Secret Servicea*.

„Sve izgleda u redu“, reče Hari. Lagano je šetao dvogledom levo-desno. Vazduh je treperio nad asfaltom iako je bilo hladno novembarsko jutro.

Elen je ugledala obrise prvog vozila. Za pola minuta proći će rampu i pola posla je gotovo. A za dva dana, kada isti ti automobili prođu pored rampe u suprotnom smeru, Hari i ona će moći da se vrate svojim uobičajenim policijskim zadacima. Više joj se dopadala crna hronika od ustajanja u tri noću i sedenja u hlad-

nom *volvu* sa nervoznim Harijem, kome ova dužnost očigledno nije prijala.

U kolima je vladala potpuna tišina, čulo se samo Harijevo ravnomerno disanje. Proverila je svetle li diode na oba radija. Kolona je skoro stigla do podnožja uzbrdice. Odlučila je da se posle posla opije u kafeu *Tešt*. Tamo je očijukala sa nekim tipom: crne kovrdže, smeđe oči, malko opasan pogled. Mršav. Deluje onako boemski, intelektualno. Možda...

„Šta koji k...?“

Hari je već dočepao mikrofona: „Neko stoji u trećem kiosku sleva. Možete li mi potvrditi identitet dotične osobe?“

Iz radija je dopiralo samo pucketanje, dok je Elen mahnito prelazila pogledom preko niza kioska. Eno ga! Videla mu je obris leđa iza tamnog stakla na kiosku – tek nekih četrdeset-pedeset metara od njih. Naspram svetla jasno se ocrtavao profil prilike. Kao i kratka cev s nišanom koja mu je štrčala s ramena.

„Naoružan je!“, povika ona. „Nosi automatsku pušku.“

„U kurać!“ Hari je širom otvorio vrata, uhvatio se za krov obe ma rukama i iskočio napolje. Elen je zurila u kolonu. Nisu na više od sto metara. Hari je provirio u kola.

„Nije niko od naših, ali može biti *Secret Service*“, rekao je.

„Zovi štab“ – već je izvadio pištolj.

„Hari...“

„Smesta! I zalegni na sirenu ukoliko ti kažu da je njihov.“

Hari je potrčao ka kiosku i leđima u sakou. Ono je ličilo na cev uzija. Hladni jutarnji vazduh pekao mu je pluća.

„Policija!“, dreknuo je Hari. „*Police!*“

Nije reagovao, debela stakla na kioscima napravljena su da radnike zaštite od buke na autoputu. Tip se sada već okrenuo prema koloni i Hari je ugledao tamne *rej ban* naočare. *Secret Service*. Ili neko ko želi tako da izgleda.

Još dvadeset metara.

Kako je mogao da uđe u zaključan kiosk ako nije jedan od njih? Sranje! Motori su se već čuli. Neće stići.

Otkočio je pištolj i nanišanio moleći se da sirena zapara tišinu tog neobičnog jutra na zatvorenom autoputu na kome on uopšte,

ni u jednom jedinom trenutku, nije želeo da se zadesi. Uputstva su bila jasna, ali nije mogao da se oslobodi misli: *Laki pancir. Niko ništa nije javio. Pucaj, nisi ti kriv. Ima li ženu i decu?*

Kolona je pri velikoj brzini naišla iza kioska. Za par sekundi će se *kadilaci* izravnati sa njim. Krajičkom levog oka snimio je pokret, ptičica je uzletela s krova.

Rizikovati ili ne rizikovati... to ti je večita životna dilema.

Pomislio je na niski okovratnik pancira i spustio nišan za koji centimetar. Začula se zaglušujuća buka motora.

Drugo poglavlje

Oslo

Utorak, 5. oktobar 1999.

„I upravo to je veleizdaja”, reče glatko izbrijani čovek bacivši pogled u beleške. Glava, obrve, nabrekle podlaktice, pa čak i ogromne šake koje su se držale za klupu – sve je bilo pod konac izbrijano i čisto. Nagnuo se ka mikrofonu.

„Nakon 1945. neprijatelji nacionalsocijalizma nesmetano su zavladaali svetom, razvijajući i primenjujući svoje demokratske i ekonomske principe. To je imalo za posledicu da ovaj svet nije video jedan jedini dan bez ratovanja. Čak smo i ovde, u Evropi, bili svedoci rata i genocida. U zemljama trećeg sveta gladuju i umiru milioni ljudi – a Evropi prei masovna imigracija koja će za sobom povući kaos, siromaštvo i borbu za opstanak.“

Začutao je i pogledao oko sebe. Prostorijom je vladala potpuna tišina, samo je jedan slušalac iz klupe obazrivo zatapšao. Kada se okuražio i nastavio, crvena lampica kraj mikrofona zlokobno je zasvetlela upozoravajući da magnetofon ne dobija čist signal.

„Tanka je linija između bezbrižnog blagostanja i dana kada ćemo moći da se oslonimo samo na sebe same i svoje drugove. Samo jedan rat, ekonomska ili ekološka katastrofa – i odjednom se raspada čitava mreža zakona i uredbi koja je od nas napravila pasivne elemente društva zavisne od socijalne pomoći. Prethodna